

JYU:n ympäristöohjelma 2026-2035

LUONNOS LÄHETEKESKUSTELUUN

Johdanto

Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen, ilmastonmuutos ja luonnonvarojen ylikulutus ovat aikamme merkittävimpiä kestävyysaasteita. Jyväskylän yliopisto (JYU) vaikuttaa niihin sekä oman toimintansa että perustehtäviensä kautta. Opetuksen, tutkimuksen, yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen, päätöksenteon, ostamisen ja hankintojen, tilojen, matkustamisen ja sijoitusten kautta yliopisto sekä aiheuttaa ilmasto- ja luontohaittoja että tuottaa tietoa, osaamista ja ratkaisuja niiden vähentämiseksi ja planetaarisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Ympäristöohjelma on JYU:n toimintaa ohjaava dokumentti. Se pohjautuu JYU:n antamiin kansallisiin ja kansainvälisiin sitoumuksiin ja tukee niiden toteuttamista käytännössä. JYU on antanut Nature Positive Universities -verkoston luontopositiivisuussitoumuksen¹, allekirjoittanut Tiedeakatemia laatiman julkilausuman² sekä sitoutunut Unifi ry:n kestävän kehityksen ja vastuullisuuden teeseihin³.

Ympäristöohjelmaa on valmisteltu laajassa yhteistyössä henkilöstön, opiskelijoiden, johdon ja ulkoisten sidosryhmien kanssa. Työssä on hyödynnetty työpajoja, kyselyitä, opiskelijaprojekteja, aiempaa tutkimusta sekä kansallista ja kansainvälistä kirjallisuutta. Ympäristöohjelman valmistelussa huomioidut keskeiset tausta-aineistot, kuten Suomalaisten yliopistojen yhteinen ympäristötavoitteiden uudelleenmäärittely, ovat saatavilla JYU:n verkkosivuilla⁴.

JYU:n ympäristövastuu ulottuu kampusalueen luonto- ja ympäristövaikutuksista hankintaketjuihin, ruokapalveluihin, matkustamiseen, energiankäyttöön, opetukseen, tutkimukseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen. Osa vaikutuksista on yliopiston suorassa ohjauksessa, osa syntyy yhdessä kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa, ja osa liittyy yliopiston mahdollisuuksiin vaikuttaa yhteiskunnalliseen kehitykseen tutkimuksen, koulutuksen ja vuorovaikutuksen kautta. Tämän vuoksi ympäristövastuun edistäminen edellyttää teknisten ratkaisujen lisäksi uusien toimintatapojen omaksumista, yhteistyötä sekä jatkuvaa oppimista koko yliopistoyhteisössä.

¹ [The pledge | Nature Positive Universities](#)

² [Julkilausuma - Tiedeakatemia](#)

³ [Kestävän kehityksen ja vastuullisuuden teesit - Unifi](#)

⁴ [Kestävä ja vastuullinen yliopisto | Jyväskylän yliopisto](#)

Ohjelmassa kuvataan keskeiset käsitteet, JYU:n visio ja tavoitteet sekä niiden toimeenpanoa, vastuuta, seuranta ja raportointia tukevat toimintamallit. Tavoitteena on edistää ympäristövastuun integroitumista osaksi yliopiston johtamista, päätöksentekoa, opetusta, tutkimusta ja arjen toimintaa.

Keskeiset käsitteet JYU kontekstissa

Hankinnat	Kaikki JYU:n ostot (myös ne, jotka eivät ylitä hankintalaissa määritettyä kynnysarvoa sekä tavara- ja palveluhankinnat).
Hiilijalanjälki	JYU:n toiminnasta aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt
Hiilineutraalisuus	Tila, jossa JYU:n kasvihuonekaasupäästöt ja JYU:n tekemät tai rahoittamat sidonnat ovat yhtä suuret.
Hiilinegatiivisuus	Tila, jossa sidonnat ovat suurempia kuin päästöt (eli nettopäästöt alle nollan)
Hyvittäminen	JYU:n omasta toiminnasta aiheutuvien haitallisten luontovaikutusten tasapainottaminen tieteellisesti todennetuilla luonnon tilaa parantavilla toimilla. Arvoketjujen kohdalla hyvittäminen ei ole luonnonsuojelulain mukaista ekologista kompensatiota eikä korvaa ensisijaisia toimia haittojen välttämiseksi ja vähentämiseksi.
Kulttuuriympäristö	JYU:n ja kampusluonnon vuorovaikutuksesta syntynyt kokonaisuus, joka muodostuu kampuksen rakennetusta ympäristöstä ja kasvitieteellisestä puutarhasta.
Luontojalanjälki	JYU:n toiminnasta aiheutuva haitta, jonka takia luonnon monimuotoisuus heikkenee (sisältää myös hiilijalanjäljen).

Luontopositiivisuus	Globaali tavoite luontokadon pysäyttämisestä ja kääntämisestä elpymisuralle vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2020 tasoon. ⁵
Luontopositiivinen yliopisto	Yliopisto, jonka kokonaisvaikutus luontoon on mitattavasti nettopositiivinen ⁶ .
nBDe	Nanoluontoekvivalentti (nBDe) on JYU:n luontojalanjäljen laskennassa käytettävä mittayksikkö. Se kuvaa JYU:n toiminnan aiheuttamaa suhteellista osuutta maailman lajien sukupuuttoriskistä. ⁷
Planetaarinen hyvinvointi	Planetaarinen hyvinvointi tarkoittaa tilaa, jossa maapallon järjestelmien ja ekosysteemien toiminnan eheys säilyy siinä määrin, että lajit ja populaatiot voivat säilyä tulevaisuudessa ja eliöillä on mahdollisuus hyvinvointiin. ⁸
Scope 1-3	Scope 1, 2 ja 3 ovat Greenhouse Gas (GHG) -protokollan standardoimia luokkia, joilla jaotellaan organisaation ilmastopäästöt niiden alkuperän mukaan. Scope 1 kattaa JYU:n suorat päästöt (omien ajoneuvojen päästöt). Scope 2 kattaa ostoenergian päästöt (sähkö). Scope 3 kattaa muut arvoketjun päästöt (matkustus, vuokramenot, sijoitukset, ruoka).

Tilannekuva

Jyväskylän yliopiston edellinen ympäristöohjelma, *Tiekartta planetaariseen hyvinvointiin*, hyväksyttiin vuonna 2022, ja sitä on toteutettu rehtorin hyväksymän toimenpidesuunnitelman avulla. Tavoitteiden etenemistä on seurattu useilla mittareilla, kuten vuosittaisella hiilijalanjäljen laskennalla, hankintojen luontojalanjäljen laskennalla, WWF Green Office -kulutustapamittarilla, kampusluonnon

⁵ [Nature Positive - A Global Goal for Nature](#)

⁶ <https://www.emerald.com/ijshe/article/27/10/380/1382134/From-carbon-neutral-to-nature-positive-higher>

⁷ [2309.14186] [Value-transforming financial, carbon and biodiversity footprint accounting](#)

⁸ [Planetary well-being | Humanities and Social Sciences Communications](#)

monimuotoisuustoimilla sekä opetuksen ja tutkimuksen kautta syntyvän luontopositiivisuustyön kuvaamisella.

JYU:n luonto- ja ympäristötyössä on tapahtunut merkittävää kehitystä, mutta vuonna 2022 asetettujen tavoitteiden saavuttaminen on ollut epätasaista. Yliopiston kokonaishiilijalanjälki oli vuonna 2025 yhteensä 29 551 tCO₂e, mikä on 17 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2019 vertailutasolla. Hiilijalanjälki laski vuoteen 2024 asti, mutta lähti uudelleen kasvuun vuonna 2025. Suurimmat päästökategoriat ovat sijoitukset, hankinnat, kiinteistöt ja energia sekä matkustus. Päästövähennysten jatkaminen edellyttää erityisesti näihin kategorioihin kohdistuvia entistä systemaattisempia toimia.

Hiilijalanjäljen kehitystä tulkittaessa on huomioitava, että laskentamenetelmät, päästörajaukset ja saatavilla oleva data ovat muuttuneet ympäristöohjelmakauden aikana. JYU on laskenut hiilijalanjälkeään ja hankintojen luontojalanjälkeä vuodesta 2019, ja vuoden 2019 tasoa on käytetty vertailutasona tavoitteiden seurannassa. Laskentamenetelmiä on kuitenkin päivitetty esimerkiksi siten, että luontojalanjäljessä huomioidaan maaekosysteemien lisäksi makeiden vesien ja merien ekosysteemit ja käytetty yksikkö on muuttunut luontoekvivalentiksi. Vertailtavuuden säilyttämiseksi myös aiempia vuosia on laskettu takautuvasti uudelleen, mutta esimerkiksi sijoitusten osalta tämä ei ole ollut mahdollista. Vertailuvuoden muuttaminen on siksi perusteltua.

Erityisesti hankintojen ja matkustuksen osalta laskenta on perustunut pääosin europoikkeamiseen dataan. Europerustainen laskenta on arvio, joka ei välttämättä tunnista esimerkiksi ympäristösertifioituja tuotteita, kasvipohjaisia vaihtoehtoja tai yksittäisten hankintojen laadullisia eroja. Tämä tarkoittaa, että kaikki vastuullisuutta edistävät valinnat eivät välttämättä näy laskennassa, vaikka ne voivat todellisuudessa vähentää ympäristöhaittaa. Laskennan tarkentaminen edellyttää parempaa ja yksityiskohtaisempaa dataa hankinnoista ja matkustuksesta. Ympäristöohjelman seurannan kehittäminen edellyttää sekä menetelmien ja ohjeistusten jatkuvaa parantamista että kirjanpidon ja muun datankeruun tarkentamista.

Hankintojen luontojalanjäljen kehitys osoittaa, että luontohaittojen vähentäminen on edelleen merkittävä haaste. Hankinnoissa suurimpia luontojalanjäljen kategorioita ovat olleet IT-laitteet, -lisenssit ja -palvelut, ruokatuotteet ja -palvelut sekä koneet, kuten tutkimuslaitteet, -tarvikkeet ja laboratoriopalvelut. Tämä kertoo siitä, että yliopiston luontohaittoja ei voida vähentää pelkästään yksittäisillä kampustoimenpiteillä, vaan huomio on kohdistettava myös kulutukseen, tutkimuksen materiaalivirtoihin, digitaalisiin palveluihin (mukaan lukien tekoäly) sekä hankintoihin liittyviin valintoihin.

JYU:lla on ollut WWF Green Office sertifikaatti vuodesta 2013. WWF Green Office -kulutustapamittarin tulokset täydentävät kuvaa arjen käytäntöjen kehityksestä. JYU:lla on kehittämistarpeita erityisesti hankintojen ja kannustamisen osalta.

Ympäristövastuun vahvistaminen edellyttää henkilöstön ja opiskelijoiden osallistamista, kannustamista ja arjen toimintatapojen muutosta.

Kampusluonnon osalta kehitys on ollut konkreettisempaa ja näkyvämpää. Vuonna 2025 selvitettiin kampusalueiden ekologinen tila ja luonnonarvohehtaarit, ja selvitys toimii jatkossa kampusalueiden luontoarvojen vertailutasona. Selvityksen mukaan esimerkiksi uusniittyjen, lahopuun ja pensaiden lisäämisellä sekä vieraslajien poistamisella voidaan muutaman vuoden kuluessa kasvattaa luonnonarvohehtaarien määrää noin 10 prosenttia alustavaan vertailutasoon nähden. Vuosina 2022-2025 on toteutettu useita kampusluonnon monimuotoisuutta tukevia toimia, kuten ketojen, niittyjen ja lahopuutarhakohteiden perustamista, täydennysistutuksia, luonnonkasvien hoidon pilotointia, vieraslajien torjuntaa sekä tiedekasvatukseen ja yleisötyöhön liittyviä toimia.

JYU on onnistunut vahvistamaan myös opetuksen ja tutkimuksen kautta syntyvää luontopositiivisuustyötä. Avoimen yliopiston kestävyysopinnot sisältävät muun muassa planetaarisen hyvinvoinnin, ekologisen kompensaation, hiilijalanjäljen, kiertotalouden ja luontojalanjäljen kurssseja. Planetaarinen hyvinvointi I-opintojakso on ollut kaikille JYU:n tutkinto-opiskelijoille pakollinen voimassa olevan opetussuunnitelmakauden (2024-2028) alusta alkaen. Lisäksi tiedekunnissa on omaa kestävyysopetusta, ja vuonna 2025 aloitettiin uusi monitieteinen kestävyys siirtymien perusopintokokonaisuus. Planetaarista hyvinvointia edistävää tutkimusta on tehty kaikissa JYU:n tiedekunnissa ja se on noussut yhdeksi JYU:n profilointialueeksi JYU.Wisdomin kautta.

Aiemmat tavoitteet ovat ohjanneet JYU:n ympäristötyötä oikeaan suuntaan, mutta tavoitteiden, mittareiden ja toimeenpanomallien tarkentaminen on välttämätöntä. Menetelmien kehittyminen parantaa mahdollisuuksia tunnistaa ympäristövaikutuksia, mutta samalla se voi muuttaa tulosten vertailtavuutta ja tehdä näkyväksi vaikutuksia, joita ei aiemmin osattu mitata. Uudistettu ohjelma pyrkii yhdistämään kunnianhimoiset tavoitteet realistiseen toimeenpanoon, parempaan dataan, kevyesti toteutettavaan seurantaan, selkeisiin vastuisiin sekä konkreettisiin toimenpiteisiin, joiden avulla JYU voi vähentää haitallisia vaikutuksiaan ja vahvistaa positiivista vaikutustaan kohti planetaarista hyvinvointia.

Visio 2035

Vuonna 2035 Jyväskylän yliopisto on luontopositiivinen organisaatio ja suunnannäyttäjä planetaarisen hyvinvoinnin edistämisessä paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Yliopisto on merkittävästi vähentänyt oman toimintansa ja arvoketjujensa

ilmasto- ja luontohaittoja sekä vahvistanut positiivisia vaikutuksiaan luonnolle ja yhteiskunnalle.

Yliopiston toimintatavat, rakenteet ja päätöksenteko tukevat resurssiviisasta, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävää toimintaa. Opetuksen, tutkimuksen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen kautta Jyväskylän yliopisto edistää aktiivisesti planetaarista hyvinvointia ja oikeudenmukaista kestävyysmurrosta, ja sen opiskelijoilla on valmiudet toimia kestäväen tulevaisuuden rakentajina.

Yliopistotason tavoitteet ja mittarit

Tavoitteet on kuvattu siten, että niiden tarkoitus, vaikutusmekanismit ja toimeenpanoon liittyvät vastuut ovat mahdollisimman selkeitä. Tavoitteiden yhteydessä tarkastellaan niiden ilmasto- ja luontovaikutuksia, vaikutuspolkuja, seurannan ja raportoinnin periaatteita sekä tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeisiä toimenpiteitä ja edellytyksiä. Tavoitteiden tarkoituksena on tukea ympäristövastuun kytkeytymistä osaksi yliopiston johtamista, päätöksentekoa, opetusta, tutkimusta ja arjen toimintaa. Tavoitteet ovat:

1. Luontoposiitiivinen kampus
2. Resurssiviisas kampus
3. Kestävät ja vastuulliset arvoketjut
4. Kestävä liikkuminen
5. Sijoituksilla vaikuttavuutta
6. Planetaarinen hyvinvointi opetuksessa
7. Planetaarinen hyvinvointi tutkimuksessa.

Tavoitteet ovat linjassa globaalin luontoposiitiivisuustavoitteen kanssa ja edistävät osaltaan siirtymää kohti luontoposiitiivista yhteiskuntaa. Ympäristöohjelman ilmastotavoitteiden toteutuessa Jyväskylän yliopiston kokonaishiilijalanjälki pienenee arviolta noin 47 % vuoteen 2030 mennessä ja noin 61 % vuoteen 2035 mennessä vuoden 2019 tasoon (35 819 tCO₂e) verrattuna. Tämä tukee Pariisin sopimuksen 1,5 °C:n tavoitteen mukaista siirtymää sekä yliopiston ilmastohätätilajulkilausuman toimeenpanoa.

JYU:n ensimmäinen ilmasto- ja luontojalanjälkilaskenta tehtiin vuonna 2019, mutta menetelmien kehittymisen vuoksi, tämän ohjelman tavoitteissa käytetään vertailuvuotena vuotta 2025. Vertailuvuoden laskentaa voidaan takautuvasti päivittää, jos se on tarkoituksenmukaista vertailtavuuden säilyttämiseksi.

TAVOITE 1: Luontopositiivinen kampus

Tavoite	Vuoteen 2030 mennessä Jyväskylän yliopiston kampusalueen ekologinen tila on parantunut vähintään 10 % ja vuonna 2035 vähintään 20 % vuoden 2025 lähtötasoon verrattuna.
Perustelut	Luontopositiivisuus tavoitteena tarkoittaa, että vuoteen 2030 mennessä luonnon monimuotoisuus ei enää heikkene, vaan paranee. JYU:n suurimmat vaikutusmahdollisuudet ovat sen omilla kampusalueilla. Tavoite on linjassa ohjelman vision ja kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen kanssa.
Luonto- ja ilmastovaikutus	Suora vaikutus luonnon monimuotoisuuteen kampusalueilla.
Vaikutuspolku	Kampusalueiden käyttö ja hoito → elinympäristöt ja viherrakenteet → ekologinen tila → luonnon monimuotoisuus
Seuranta ja mittarit	Ekologisen tilan arvioinnit vuosina 2030 ja 2035 Mittari: luonnonarvohehtaarit
Seurannasta vastaava taho	Avoimen tiedon keskus/Kasvitieteellinen puutarha (tukena toiminnanohjaus)
Toteutuksesta vastaava taho	Avoimen tiedon keskus / Kasvitieteellinen puutarha (kehittämistoimien suunnittelu), tilapalvelut, SYK ja muut kampusalueen toimijat (kehittämistoimien toteutus); Yliopiston johto (tavoitteet huomioiminen SYK-yhteistyössä, kaavoitukseen liittyvässä vaikuttamisessa sekä rakennus- ja peruskorjaushankkeiden ohjauksessa); Akateemiset yksiköt (opetus ja OPS-suunnittelu).
Esimerkkitoimenpiteitä	1. Kampusympäristön käyttäminen opetusinfrastruktuurina ja huomioiminen OPS-suunnittelussa. 2. Nurmikoiden muuttaminen niityiksi. 3. Lievennyshierarkian noudattaminen ja kulttuuriperinnön vaaliminen rakennus- ja peruskorjaushankkeissa (myös viherrakentamisessa). 4. Luontopohjaisten ratkaisujen käyttö kampusalueilla. 5. Vieraslajien poistaminen.
Huomioitavaa / edellytykset	Yliopiston alueet omistaa pääasiassa SYK, ja yliopisto luopunut tai luopumassa osasta rakennuksia. Tavoitteen saavuttaminen vaatii resurssointia, sidosryhmäyhteistyötä muiden kampusalueen toimijoiden kanssa (erityisesti SYK ja kaupunki), kampusluonnon ja kulttuuriperinnön arvostusta sekä tietoa ja osaamista lievennyshierarkiasta, luonnon monimuotoisuudesta, ekologisesta kompensaatiosta ja kulttuuriperinnöstä rakennushankkeiden yhteydessä. Lisäksi kampusalueiden suunnittelussa, ylläpidossa ja kaikessa käytössä on huomioitava luonnonarvohehtaarien rinnalla vaikutukset uhanalaisiin lajeihin, vieraslajeihin sekä kulttuuriympäristöarvoihin. Vertailutaso ja lisää toimenpiteitä on esitetty raportissa . Vertailutaso päivitetään seurannan yhteydessä, mikäli

	rakennetun ympäristön luontotyyppien ekologisen tilan arviointimenetelmä tarkentuu.
--	---

TAVOITE 2: Resurssiviisas kampus

Tavoite	2.1. Jyväskylän yliopisto vähentää kampuustoimintojensa energiankäytöstä, jätehuollosta ja tilojen käytöstä aiheutuvaa hiilijalanjälkeä vähintään 30 % vuoteen 2030 mennessä ja 50 % vuoteen 2035 mennessä vuoden 2025 tasoon verrattuna. Samalla Jyväskylän yliopisto vähentää näistä toiminnoista aiheutuvaa luontojalanjälkeä sekä kehittää sen seuranta, laskenta- ja hyvitysmenetelmiä ohjelmakauden aikana. 2.2. Vuoteen 2030 mennessä JYU on Scope 1- ja Scope 2 -päästöjensä osalta hiilineutraali.
Perustelut	Energian kulutuksen voidaan arvioida vähenevän kiinteistöalan energiatehokkuussopimuksen mukaisesti noin 6 % vuoteen 2030 mennessä ja noin 10 % vuoteen 2035 mennessä. Kaukolämpöyhtiö Alvan tavoitteena on tuottaa fossiilivapaata kaukolämpöä vuoteen 2030 mennessä, mikä pienentäisi merkittävästi JYU:n lämmityksen hiilijalanjälkeä. JYU:n tulee kuitenkin yhdessä Suomen Yliopistokiinteistöjen kanssa toteuttaa myös omia päästövähennystoimia, kuten energiatehokkuutta parantavia ratkaisuja sekä uusia vähäpäästöisiä energiaratkaisuja, jotta tavoitteet saavutetaan. Tavoite on linjassa ohjelman vision kanssa ja tukee Pariisin sopimuksen 1,5 °C:n tavoitteen mukaista siirtymää.
Luonto- ja ilmastovaikutus	Energiankäyttö, jätehuolto, tilojen käyttö sekä niihin liittyvä kulutus aiheuttavat ilmasto- ja luontohaittoja. Energiatehokkuuden parantaminen, kiertotalousratkaisut, vähäpäästöiset energiaratkaisut ja resurssien tehokkaampi käyttö pienentävät yliopiston hiili- ja luontojalanjälkeä, mutta eivät poista niitä kokonaan.
Vaikutuspolku	Kulutus → energiantuotanto ja materiaalivirrat → päästöt ja luontohaitat → ilmastonmuutos ja luontokato
Seuranta ja mittarit	Vuosittainen seuranta hiili- ja luontojalanjäljen laskennan yhteydessä. Mittarit: hiilijalanjälki (tCO ₂ e) ja luontojalanjälki (nBDe). Lisäksi seurataan energiankulutusta (MWh), vedenkulutusta (m ³), sekajätteen määrää (kg), kierrätysastetta (%) ja mahdollisuuksien mukaan tilojen käyttöastetta (%).
Seurannasta vastaava taho	Tilapalvelut, tukena toiminnanohjaus
Toteutuksesta vastaava taho	Tilapalvelut, yliopiston johto, SYK, viestintä ja tilojen käyttäjät.

Esimerkkitoimenpiteitä	1. Energiatehokkuusinvestoinnit, esim. hukkalämmön talteenotto ja heliumin puhdistus- ja kierrätyslaitteisto. 2. Kierrätysmahdollisuuksien lisääminen ja käyttäjien ohjeistus (ml. kalusteet). 3. Siirtyminen puhtaaseen energiaan, esim. Konneveden öljylämmityksestä luopuminen. 4. Tilojen tehokas käyttö (myös ilta-aikoina). 5. Alkuperäisistä kalusteista huolehtiminen ja niiden käyttö uusien sijaan. 6. Siirtyminen vähäpäästöiseen ajoneuvokalustoon ja fossiilisista polttoaineista luopuminen kalustohankintojen yhteydessä.
Huomioitavaa / edellytykset	Koska JYU on vuokralaisena kiinteistössä, vaatii tavoitteen saavuttaminen yhteisen tahtotilan vuokranantajan (SYK) kanssa. Teknisten ratkaisujen lisäksi tarvitaan muutoksia käyttäytymisessä. Yliopiston johdon (SYK sopimusneuvottelut), tilapalveluiden (tekniset ratkaisut) ja viestinnän (toimintakulttuuri) rooli korostuvat. Scope 1- ja Scope 2 -hiilineutraaliuden saavuttaminen edellyttää ensisijaisesti päästöjen vähentämistä. Mikäli JYU:lla on vuonna 2030 edelleen ajoneuvoista tai energiankäytöstä aiheutuvia Scope 1- tai Scope 2 -päästöjä, niiden käsittely edellyttää erillistä linjausta hyvitysten käytöstä.

TAVOITE 3: Kestävät ja vastuulliset arvoketjut

Tavoite	Vuoteen 2030 mennessä Jyväskylän yliopisto on vähentänyt tavara- ja palveluhankintojensa aiheuttamaa luonto- ja ilmastohaittaa vähintään 10 % vuoden 2025 tasoon verrattuna. Vuoteen 2035 mennessä haitta on vähentynyt vähintään 20 % vuoden 2025 tasoon verrattuna, ja yliopisto on ottanut käyttöön mallin jäljelle jäävien haittojen tunnistamiseen, vähentämiseen ja hyvittämiseen.
Perustelut	Tavara- ja palveluhankinnat muodostavat yhden Jyväskylän yliopiston suurimmista ilmasto- ja luontojalanjäljen lähteistä. Hankintojen vaikutukset syntyvät pääosin yliopiston omien toimintojen ulkopuolella globaaleissa arvoketjuissa, jolloin niiden vähentäminen edellyttää pitkäjänteisiä muutoksia hankintakäytäntöihin, sopimuksiin, toimittajavaatimuksiin sekä henkilöstön ostokäyttäytymiseen. Tavoitetaso perustuu arvioon yliopiston vaikutusmahdollisuuksista hankintojen määrään, rakenteeseen ja elinkaareen sekä mahdollisuuksista kehittää vastuullisuuskriteerejä yhteistyössä toimittajien ja palveluntuottajien kanssa. Vuoden 2030 välitavoite mahdollistaa edistymisen seurannan ohjelmakauden aikana, ja vuoden 2035 tavoite tukee ympäristöohjelman

	visiota ilmasto- ja luontohaittojen merkittävästä vähentämisestä koko arvoketjussa.
Luonto- ja ilmastovaikutus	Ostettavat tavarat ja palvelut aiheuttavat ilmasto- ja luontohaittoja globaalien arvoketjujen kautta erityisesti kasvihuonekaasupäästöjen, luonnonvarojen ylikulutuksen ja elinympäristöjen heikkenemisen muodossa. JYU:n hankintojen luontojalanjäljessä korostuvat IT-laitteet, -lisenssit ja -palvelut. Haittojen vähentäminen hankintojen määrää, rakennetta ja elinkaarta muuttamalla pienentää yliopiston ilmasto- ja luontojalanjälkeä. Jäljelle jäävien haittojen hyvittäminen ohjaa käyttäytymistä ja tuo näkyväksi arvoketjuissa sijaitsevat ilmasto- ja luontovaikutukset.
Vaikutuspolku	Hankinnat → tuotanto ja logistiikka → päästöt ja maankäyttö → ilmastomuutos ja luontokato
Seuranta ja mittarit	Vuosittainen hiili- ja luontojalanjäljen laskenta sekä kartoitukset tarjoilujen vastuullisuuskriteerien noudattamisesta vuosina 2030 ja 2035. Mittarit: hankintojen luontojalanjälki (nBDe), hankintojen hiilijalanjälki (tCO ₂ e), %-osuus tarjoilujen tilaajista, jotka noudattavat vastuullisuuskriteerejä.
Seurannasta vastaava taho	Toiminnanohjaus (tukena Wisdom)
Toteutuksesta vastaava taho	Talouspalvelut, digipalvelut, hankintapalvelut, akateemiset yksiköt ja johto.
Esimerkkitoimenpiteitä	1. Valitaan sertifioituja vastuullisia ja kestäviä tuotteita. 2. Vaikutetaan kampusravintoloihin omistajaohjauksen ja tutkimuksen kautta. 3. Ohjataan ostokäyttäytymistä vastuullisempaan ja kulutusta kohtuullisempaan suuntaan. 4. Kehitetään yliopistokontekstiin sopiva malli hankintojen luonto- ja ilmastohaittojen tunnistamiseen, vähentämiseen ja hyvittämiseen. 5. Selvitetään JYU:n hankintojen arvoketjut.
Huomioitavaa / edellytykset	Hankintojen ilmasto- ja luontovaikutusten mittaaminen ja seuranta kehittyvät nopeasti, mutta toistaiseksi käytettävissä oleva data asettaa rajoitteita seurannan tarkkuudelle. Esimerkiksi sertifioitujen ja kasvipainotteisen ruoan osuudet eivät kaikilta osin näy talousdatan perusteella, mikä edellyttää mittarien ja tiedonkeruun jatkokehittämistä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää selkeää yliopistotason ohjeistusta sekä yhteistyötä hankinta-, talous- ja digipalveluiden sekä muiden tukiyksiköiden kanssa, jotta vastuullisuuskriteerit sisällytetään johdonmukaisesti hankintaprosesseihin ja tarjouspyyntöihin. Lisäksi tarvitaan muutoksia yksiköiden toimintatapoihin sekä henkilöstön osaamiseen hankintojen elinkaarivaikutusten huomioimiseksi (esim. tekoälyn käyttö). Hankintojen luonto- ja ilmastohaittojen hyvittäminen edellyttää yliopistolle soveltuvien ja luotettavien hyvitysmekanismien kehittämistä joko itsenäisesti tai yhteistyössä muiden yliopistojen ja toimijoiden kanssa.

	Tavoitteen toimeenpanoa tukee myös hankintojen arvoketjujen nykyistä systemaattisempi selvittäminen, jotta vähentämistoimet voidaan kohdentaa vaikuttavimmalla tavalla.
--	---

TAVOITE 4: Kestävä liikkuminen

Tavoite	Vuoteen 2030 mennessä Jyväskylän yliopisto on vähentänyt työmatkustamisen aiheuttamaa ilmastohaittaa vähintään 20 % vuoden 2025 tasoon verrattuna. Vuoteen 2035 mennessä haitta on vähentynyt vähintään 40 % vuoden 2025 tasoon verrattuna, ja yliopisto hyvittää jäljelle jäävän haitan.
Perustelut	Erityisesti lentomatkustus muodostaa merkittävän osan Jyväskylän yliopiston työmatkustamisen hiilijalanjäljestä (noin 80 %). Työmatkustamisen vähentämisessä tulee samalla turvata yliopiston perustehtävien toteutuminen, kansainvälinen tutkimus- ja koulutusyhteistyö sekä yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Tavoitetaso perustuu arvioon yliopiston mahdollisuuksista korvata osa matkustamisesta etä- ja hybridiosallistumisella, suosia vähäpäästöisiä matkustusmuotoja sekä kehittää matkustuskäytäntöjä ohjelmakauden aikana. Vuoden 2035 tavoite tukee ympäristöohjelman visiota ilmasto- ja luontohaittojen merkittävästä vähentämisestä sekä planetaarisen hyvinvoinnin edistämisestä yliopiston omassa toiminnassa.
Luonto- ja ilmastovaikutus	Liikkuminen ja matkustaminen vaikuttavat ilmastoon ja luontoon erityisesti kasvihuonekaasupäästöjen ja energiankulutuksen kautta. Lentäminen on yksi ilmasto- ja luontovaikutuksiltaan kuormittavimmista liikkumismuodoista, ja sen päästöt kiihdyttävät ilmastomuutosta, joka on keskeinen luontokadon ajuri. Siksi lentomatkustuksen kohtuullistaminen sekä vähäpäästöisten vaihtoehtojen, kuten junamatkustuksen ja etäyhteyksien, ensisijainen käyttö ovat keskeisiä keinoja ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamisessa.
Vaikutuspolku	Työmatkat → lentäminen ja autoilu → kasvihuonekaasupäästöt → ilmastomuutos → luontokato
Seuranta ja mittarit	Vuosittainen työmatkustuksen hiilijalanjäljen laskenta sekä kodin ja kampuksen välisen liikkumisen kartoitukset vuosina 2027, 2030 ja 2033. Mittarit: hiilijalanjälki (tCO ₂ e).
Seurannasta vastaava taho	Talous- ja tilapalvelut ja toiminnanohjaus yhteistyössä.
Toteutuksesta vastaava taho	Talospalvelut (matkustusta koskevat ohjeet), yksiköiden johto (toimintatapojen toimeenpano), henkilöstö (päivittäiset valinnat), johto (tuki ja esimerkki).

Esimerkkitoimenpiteitä	1. Arvioidaan työmatkat ja työtehtäviin liittyvä matkustaminen systemaattisesti suhteessa yliopiston perustehtäviin. 2. Hyödynnetään etä- ja hybridimuotoja silloin, kun ne tukevat työn tavoitteita. 3. Kannustetaan ekologiseen liikkumiseen ja mahdollistetaan kestävien liikkumismuotojen valinta (esim. pyöräilyn mahdollistava kampusinfra, maata pitkin liikkumiseen kannustavat tukipalvelut ja matkustussääntö). 4. Vaikutetaan aktiivisesti rahoittajiin ja muihin tahoihin, jotta paine lentomatkustamiseen pienenee. 5. Tuetaan ruohonjuuritason aloitteita sekä tutkimusta kestävästä liikkumisesta edistämiseksi. 6. Kongresseja, symposiumeja ja muita tapahtumia järjestettäessä kannustetaan osallistujia vihreään liikkumiseen.
Huomioitavaa / edellytykset	Tavoitteen saavuttaminen edellyttää työmatkustamista koskevaa ohjeistusta, joka kannustaa muuttamaan toimintatapoja ja tukee vähäpäästöisten vaihtoehtojen ensisijaista käyttöä. Tämä vaatii yhteistyötä talouspalveluiden ja muiden tukiyksiköiden kanssa sekä muutoksia nykyisiin toimintatapoihin. Matkustuksen tukipalvelut tulisi tarjota myös maata pitkin matkustaville. Toimeenpano edellyttää lisäksi vaikuttamista matkustusta edellyttäviin rahoittajakäytäntöihin. Aiempien kartoitusten perusteella opiskelijoiden liikkuminen kodin ja kampuksen välillä on jo pääosin kestävä, kun taas henkilöstön liikkumiseen liittyy edelleen merkittävää vähentämispotentiaalia.

TAVOITE 5: Sijoituksilla vaikuttavuutta

Tavoite	5.1. Jyväskylän yliopiston likvidien sijoitusten hiilijalanjälki pienenee 50 % vuoteen 2030 ja 70 % vuoteen 2035 mennessä vuoden 2025 tasoon verrattuna. 5.2. Vuoteen 2030 mennessä JYU on määritellyt sijoitustoiminnan luontovaikutusten arvioinnin periaatteet ja ottanut käyttöön seurannan valituille sijoitusluokille.
Perustelut	Sijoitukset muodostavat Jyväskylän yliopiston suurimman hiilijalanjälkikategorian. Jyväskylän yliopiston varainhallintatoimikunta on asettanut tavoitteen sijoitussalkun hiilijalanjäljen (Scope 1 ja Scope 2) vähentämisestä 70 % vuoteen 2030 ja 100 % vuoteen 2035 mennessä. GHG-protokolla ohjeistaa kuitenkin huomioimaan myös Scope 3 -päästöt, jos ne ovat merkittäviä. Tämän vuoksi tavoitetasot eroavat varainhallintatoimikunnan tavoitteista. Jotta JYU:n tavoitteet ovat linjassa Pariisin sopimuksen 1,5 asteen

	tavoitteen kanssa, on sijoitusten hiilijalanjälkivähennysten oltava merkittäviä.
Luonto- ja ilmastovaikutus	Sijoitustoiminta vaikuttaa epäsuorasti, mutta merkittävästi ilmastoon ja luontoon ohjaamalla pääomia päästöihin, luonnonvarojen käyttöön ja maankäyttöön vaikuttaviin toimintoihin. Hiilineutraali ja luontoposiitivisuutta tukeva sijoitussalkku vähentää rahoitettujen toimintojen ilmasto- ja luontohaittoja sekä tukee siirtymää kestäväan ja luonnon monimuotoisuutta turvaavaan talouteen.
Vaikutuspolku	Sijoitukset → yritystoiminta ja teknologiat → päästöt ja luonnon käyttö → ilmasto ja luonto.
Seuranta ja mittarit	Vuosittainen sijoitusten vastuullisuusseuranta ja raportointi. Mittarit: rahoitetut päästöt (tCO ₂ e); painotettu hiili-intensiteetti; sijoitusten kattavuus laskennassa (% sijoitusvarallisuudesta); osuus sijoitusvarallisuudesta, jossa luonto- tai biodiversiteettikriteerit ovat käytössä; kuvaileva arvio sijoitusten luontovaikutusten seurantamenetelmän kehittymisestä
Seurannasta vastaava taho	Sijoituspäällikkö toiminnanohjauksen tukemana.
Toteutuksesta vastaava taho	Sijoituspäällikkö toiminnanohjauksen tukemana (valmistelu) ja varainhallintatoimikunta (päätos).
Esimerkkitoimenpiteitä	1. Pääomien suuntaaminen sijoituskohteisiin ja rahastoihin, jotka tukevat ilmastopäästöjen vähentämistä, luonnon monimuotoisuuden turvaamista ja luontokatoa hillitseviä ratkaisuja. 2. Sijoitustoimintaa tukevien seuranta- ja raportointikäytäntöjen kehittäminen yhdessä varainhoitajien kanssa. 3. Sijoittamiseen ja vaikuttavuuteen liittyvien käytäntöjen kehittäminen yhteistyössä muiden yliopistojen ja toimijoiden kanssa tukemaan globaalia luontoposiitivisuustavoitetta.
Huomioitavaa / edellytykset	Yliopiston sijoitustoiminnan vastuullisuuskriteerit ja tavoitteet määritellään ja täsmennetään varainhallintatoimikunnassa, huomioiden sijoitusluokkien erilaisuus, kuten likvidit sijoitukset, pääomasijoitukset (VC) ja private debt -instrumentit. Tämä edellyttää kohdennettuja lähestymistapoja eri sijoituskategorioille. Luontojalanjäljen ja muiden luontovaikutusten mittaaminen on kehittymässä, ja erityisesti sijoitustoimintaan soveltuvien luontomittareiden osalta tarvitaan vielä menetelmien ja datan jatkokehittämistä. Jyväskylän yliopisto voi hyödyntää ja kehittää omaa tutkimus- ja asiantuntijaosaamistaan sekä vaikuttavuus- ja seurantamittareita sijoitustoiminnan tueksi. Tavoitteen toteutuminen edellyttää myös yhteistyötä varainhoitajien, muiden yliopistojen ja keskeisten toimijoiden kanssa, jotta ilmasto- ja luontovaikutuksia koskevat käytännöt, mittarit ja raportointi kehittyvät yhdenmukaisiksi ja vaikuttaviksi.

TAVOITE 6: Planetaarinen hyvinvointi opetuksessa

Tavoite	Vuoteen 2032 mennessä kaikilla valmistuvilla opiskelijoilla ja opetushenkilöstöllä on todennettu perusosaaminen planetaarisesta hyvinvoinnista.
Perustelut	Tavoitevuodeksi on asetettu 2032, koska se päättää Jyväskylän yliopiston seuraavan OPS-kauden. Planetaarisen hyvinvoinnin edistäminen on keskeinen osa ympäristöohjelman visiota, ja yliopiston perustehtävänä on varmistaa opiskelijoiden ja henkilöstön valmiudet toimia kestäväen tulevaisuuden rakentajina.
Luonto- ja ilmastovaikutus	Opetuksen kautta vahvistetaan ymmärrystä planetaarisen hyvinvoinnin ja keskeisten luontokadon ajureiden välisistä yhteyksistä sekä yliopiston roolista niiden hillitsemisessä. Osaaminen tukee pitkän aikavälin muutosta yksilöiden valinnoissa, työelämäkäytännöissä ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.
Vaikutuspolku	Opetus → osaaminen ja arvot → päätöksenteko ja käytännöt → ilmasto- ja luontovaikutukset.
Seuranta ja mittarit	Opintosuoritukset, osaamistestit, OPS-integraatio Mittarit: - Planetaarisen hyvinvoinnin peruskurssin tai vastaavan opintokokonaisuuden suorittaneiden osuus (%) valmistuvista opiskelijoista sekä tarvittaessa osaamistestin tulokset - Opetushenkilöstön jäsenten osuus (%), jotka ovat suorittaneet planetaariseen hyvinvointiin liittyvän koulutusmoduulin, täydennyskoulutuksen tai muun osaamisen todentavan kokonaisuuden - Planetaarisen hyvinvoinnin integrointi koulutusohjelmien oppimistavoitteisiin (% ohjelmista) - opiskelijoiden itsearvioitu osaaminen tai osaamisen kehittyminen (%)
Seurannasta vastaava taho	Koulutusneuvosto (opetus, OPS-työ ja osaamistavoitteet); HR (henkilöstökoulutus); toiminnanohjaus (kokoaminen osaksi yliopiston vastuullisuusraporttia)
Toteutuksesta vastaava taho	Tiedekunnat ja koulutusohjelmat (opetussuunnitelmat), opetushenkilöstö (opetus), koulutusneuvosto (linjaukset), HR (henkilöstökoulutus).
Esimerkkitoimenpiteitä	1. Planetaarinen hyvinvointi integroidaan opetussuunnitelmien linjauksiin ja oppimistavoitteisiin. 2. Planetaarisen hyvinvoinnin perusosaamisen todentamiseksi otetaan käyttöön arviointimenetelmä, jota hyödynnetään täydentävänä välineenä opintosuoritusten ohella. 3. Yliopisto kehittää ja ylläpitää yhteisiä, monitieteisiä planetaarisen hyvinvoinnin opintokokonaisuuksia, joita hyödynnetään sekä tutkinto-opetuksessa että jatkuvan oppimisen tarjonnassa

	4. Opetushenkilöstölle tarjotaan koulutusta ja pedagogista tukea planetaarisen hyvinvoinnin teemojen integroimiseksi opetukseen.
Huomioitavaa / edellytykset	Tavoitteen saavuttaminen edellyttää tukea planetaarisen hyvinvoinnin opetuksen kehittämisessä, selkeitä opetussuunnitelmalinjauksia ja pedagogista tukea sekä tiedekuntien välistä yhteistyötä. Planetaarisen hyvinvoinnin perusosaamisen todentaminen edellyttää yhteisesti sovittua arviointikäytäntöä, kuten osaamistestin käyttöönottoa opintosuoritusten täydentävänä välineenä. Lisäksi tavoitteen toteutuminen edellyttää tiedekunnilta tahtotilaa tarkastella kriittisesti nykyisiä opetussisältöjä ja -rakenteita sekä valmiutta kehittää opetusta planetaarisen hyvinvoinnin osaamistavoitteiden mukaisesti. JYU on sitoutunut koulutuksen vastuullisuuden kehittämiseen myös Unifin teesien kautta.

TAVOITE 7: Planetaarinen hyvinvointi tutkimuksessa

Tavoite	Vuoteen 2035 mennessä Jyväskylän yliopisto on vahvistanut planetaarista hyvinvointia edistävää tutkimustoimintaa vuoden 2025 tasoon verrattuna.
Perustelut	Planetaarisen hyvinvoinnin edistäminen on keskeinen osa ohjelman visiota vuodelle 2035. Tutkimuksen kautta yliopisto tuottaa tietoa, osaamista ja ratkaisuja, jotka tukevat ilmastonmuutoksen ja luontokadon ehkäisyä sekä yhteiskunnan kestävää siirtymää. Tutkimuksen vahvistaminen edellyttää pitkäjänteistä panostusta tutkimusympäristöihin, monitieteiseen yhteistyöhön, tutkimusrahoitukseen ja osaamisen kehittämiseen, minkä vuoksi tavoite ulottuu ohjelmakauden loppuun vuoteen 2035.
Luonto- ja ilmastovaikutus	Tutkimus tuottaa tietoa ja ratkaisuja, jotka tukevat keskeisten ilmasto- ja luontokadon ajureiden tunnistamista, ehkäisyä ja vähentämistä sekä planetaarisen hyvinvoinnin edistämistä. Vaikutus syntyy tutkimustiedon hyödyntämisestä päätöksenteossa, politiikkaprosesseissa ja käytännön sovelluksissa pitkällä aikavälillä (JYU:n kädenjälki).
Vaikutuspolku	Tutkimus → tieto ja innovaatiot → päätöksenteko ja käytännöt → ilmasto ja luonto
Seuranta ja mittarit	Tutkimuksen suuntaamista ja resursointia planetaarisen hyvinvoinnin sekä ilmasto- ja luontokriisin ehkäisyn ja ratkaisujen tukemiseksi seurataan tutkimuksen strategisten painoalojen, rahoituksen kohdentumisen ja tutkimushankkeiden teemojen kautta. Tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvataan osana yliopiston vastuullisuusraportointia. Mittarit: - JYU.Wisdomiin affilioituneiden vertaisarvioitujen julkaisujen määrä (vertailutaso 2025)

	- JYU.Wisdomiin affilioituneiden tutkijoiden määrä (vertailutaso 2025)
Seurannasta vastaava taho	Tiedeneuvosto (tutkimuksen strateginen ohjaus); tiedekunnat ja tutkimuspalvelut (tematiikka ja rahoitus); toiminnanohjaus (koonti osaksi yliopiston vastuullisuusraportointia).
Toteutuksesta vastaava taho	Tiedeneuvosto (strategiset linjaukset ja painotukset); tiedekunnat ja tutkimuspalvelut (tutkimuksen resursointi, rahoitus ja tutkimusympäristöjen kehittäminen); JYU.Wisdom (monitieteisen yhteistyön tukeminen); viestintä (tutkimuksen näkyväksi tekeminen); tutkimushenkilöstö (tutkimuksen toteuttaminen, asiantuntijatyö ja tutkimustulosten hyödyntäminen).
Esimerkkitoimenpiteitä	1. Jyväskylän yliopisto kannustaa tutkijoitaan osallistumaan planetaariseen hyvinvointiin sekä ilmasto- ja luontokysymyksiin liittyviin asiantuntijapaneelisiin, valmisteluelimiin ja muihin päätöksentekoa tukeviin prosesseihin paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. 2. Yliopisto vahvistaa planetaarisen hyvinvoinnin tutkimusta rakenteellisen tuen avulla, esimerkiksi ylitiedekunnallisten rakenteiden, tutkimusalojen tai Planetaarisen hyvinvoinnin instituutin kaltaisten toimintamallien kautta. 3. Yliopisto edistää monitieteistä ja poikkitieteistä tutkimusta, joka tukee ilmasto- ja luontokriisin kokonaisvaltaista tarkastelua ja ratkaisujen kehittämistä. 4. Planetaarisen hyvinvoinnin asiantuntemusta kasvatetaan tutkimuksen tukipalveluissa.
Huomioitavaa / edellytykset	Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että planetaarisen hyvinvoinnin sekä ilmasto- ja luontoteemat huomioidaan systemaattisesti sekä ulkopuolisten rahoittajien instrumenteissa että yliopiston omissa tutkimuksen painotuksissa ja rahoituksen kohdentamisessa. JYU on sitoutunut konkreettisiin tekoihin tutkimuksen vastuullisuuden edistämiseksi Unifn teesien kautta. Jotta tutkimuksen tulokset vaikuttavat konkreettisesti päätöksentekoon ja käytäntöihin paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, tutkimustuloksia tulee viestiä ymmärrettävästi ja saavutettavasti.

Taulukko 1. Ympäristöohjelman ilmastotavoitteiden yhteenlaskettu vaikutus

Päästökategoria	Hiilijalanjälki 2025 (tCO ₂ e)	Tavoite 2030	Arvioitu päästötaso 2030 (tCO ₂ e)	Tavoite 2035	Arvioitu päästötaso 2035 (tCO ₂ e)
Kiinteistöt ja energia	2 961	-30 %	2 073	-50 %	1 481
Ajoneuvot	19	Hiilineutraali	0	Hiilineutraali	0

Työmatkat	1 573	-20 %	1 258	-40 %	944
Hankinnat	7 916	-10 %	7 124	-20 %	6 333
Sijoitukset	17 083	-50 %	8 542	-70 %	5 125
Yhteensä	29 551		18 997		13 883

Toimeenpano ja seuranta

Tässä ympäristöohjelmassa asetetut tavoitteet ovat yliopistotason tavoitteita, joiden saavuttaminen edellyttää systemaattista toimeenpanoa kaikilla organisaatiotasoilla. Ympäristöohjelma toimii yliopiston toimintaa läpileikkaavana ohjelmalla, jonka tavoitteet huomioidaan osana strategian toteuttamista, päätöksentekoa, ohjeistuksia, vuosisuunnittelua sekä vastuullisuusraportointia. Ohjelman onnistuminen edellyttää johdon näkyvää sitoutumista, yhteisön kannustamista ja kannusteiden luomista, riittäviä resursseja sekä ympäristövastuun huomioimista osana normaalia toimintaa, työtehtäviä ja työsuunnitelmia.

Ohjelman toimeenpano perustuu yhteisiin yliopistotason linjauksiin, selkeisiin vastuisiin ja konkreettisiin toimenpiteisiin, joita yksiköt soveltavat omaan toimintaansa tarkoituksenmukaisella tavalla. Yksiköiden johdon vastuulla on kytkeä ympäristöohjelman tavoitteet mahdollisimman lähelle yksikön omaa toimintaa sekä huomioida ne osana opetuksen, tutkimuksen, palveluiden ja hallinnon suunnittelua ja resursointia. Yksiköt sisällyttävät ympäristöohjelmaa tukevat tavoitteensa ja toimenpiteensä osaksi vuosisuunnitteluaan ja voivat hyödyntää ohjelmassa kuvattuja esimerkkitoimenpiteitä. Tarvittaessa yksiköt saavat suunnittelun tueksi asiantuntijatukea toiminnanohjauksesta.

Yliopistopalveluiden tehtävänä on tukea tavoitteiden toteutumista määrittelemällä yhteisiä vastuullisuuskriteerejä, kehittämällä ohjeita ja toimintamalleja sekä varmistamalla, että yksiköillä on käytettävissään tavoitteiden toteutumista tukevat työkalut, tiedot ja tukipalvelut. Yliopiston johto, kehittämisryhmät ja tukipalvelut seuraavat tavoitteiden toteutumista, tunnistavat toimeenpanoa hidastavia rakenteellisia esteitä sekä edistävät yksiköiden, tiedekuntien ja sidosryhmien välistä yhteistyötä. Tavoitteena on, että ympäristövastuu integroidaan osaksi yliopiston johtamista, päätöksentekoa ja toimintakulttuuria eikä sitä tarkastella erillisenä kehittämistehtävänä.

Ympäristöohjelman toimeenpanon ja seurannan tukena toimii ekologisen kestävyyskehittämisryhmä, joka käsittelee ohjelman etenemistä, tunnistaa kehittämistarpeita sekä tukee tavoitteiden huomioimista yliopiston päätöksenteossa ja toiminnan

kehittämisessä. Ryhmä toimii vuorovaikutuksen ja tiedonvaihdon kanavana yliopiston johdon, yksiköiden, yliopistopalveluiden, opiskelijoiden ja muiden keskeisten toimijoiden välillä.

Ympäristöohjelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös yliopistoyhteisön sekä keskeisten sidosryhmien yhteistä ymmärrystä siitä, miten omat päätökset ja toimintatavat vaikuttavat ohjelman tavoitteiden toteutumiseen. Tämän vuoksi toimeenpanoa tuetaan käytännönläheisillä ohjeilla, esimerkeillä, keskusteluilla, vertaisoppimisella sekä yksiköiden tarpeisiin sovitettulla asiantuntijatuella. Samalla yliopisto osallistuu aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön, jonka tavoitteena on kehittää ratkaisuja muun muassa vastuullisiin hankintoihin, luonto- ja ilmastovaikutusten vähentämiseen sekä kestäväen kehityksen edistämiseen korkeakouluissa.

Ympäristöohjelman seuranta toteutetaan mahdollisimman kevyesti hyödyntäen olemassa olevia johtamisen, vuosisuunnittelun, raportoinnin ja vastuullisuustyön rakenteita. Yksiköt raportoivat tavoitteita tukevien toimenpiteiden etenemisestä osana normaalia vuosiraportointia. Toiminnanohjaus kokoaa tiedot, arvioi yliopistotason tavoitteiden toteutumista sekä määrällisesti että laadullisesti ja raportoi tulokset osana yliopiston vastuullisuusraportointia. Tavoitteena ei ole lisätä hallinnollista kuormaa, vaan tuottaa tietoa päätöksenteon tueksi ja ympäristövastuun jatkuvaan kehittämiseen.

Toimeenpanon edellytykset

Ympäristöohjelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää niiden huomioimista yliopiston strategiassa, päätöksenteossa ja resurssien kohdentamisessa. Tavoitteiden toteutuminen vaatii riittävää asiantuntija- ja tukiresurssia sekä mahdollisuutta huomioida ympäristövastuuseen liittyvä työ osana henkilöstön normaaleja työtehtäviä ja työsuunnitelmia. Lisäksi tavoitteiden saavuttaminen edellyttää aktiivista yhteistyötä opiskelijoiden, henkilöstön, palveluntuottajien, kiinteistöjen omistajien, hankintaketjujen sekä muiden keskeisten sidosryhmien kanssa.